

A Nemzetközi Talajtani Társaság Szikes Albizottságának Szimpóziuma

Jereván 1969. máj. 26–31.

A Jerevánban tartott szimpózium, — amelyet több munkaértekezlet előzött meg, — a szikes és sós talajok javításával foglalkozott. A szimpóziumon megtárgyalták a világ szikes talajterképének szerkesztésére vonatkozó módszereket és ajánlásokat fogadtak el a szikes talajok kutatására és javítására vonatkozó kísérleti módszerekkel kapcsolatban.

A tanácskozáson 22 ország képviselőjében 151 kutató vett részt, köztük 18 magyar talajtani és öntözési szakember.

A megnyitón üdvözltek a Szimpóziumot H. V. OGANESJÁN az Örmény Szocialista Köztársaság Mezőgazdasági Minisztere, a Szovjetunió Összövetségi Mezőgazdasági Minisztériumának képviselőjében K. S. NAZARENKO miniszterhelyettes, az Összövetségi Vízgazdálkodási Minisztérium képviselőjében K. K. SHUBLADZA, a Nemzetközi Talajtani Társaság nevében F. A. VAN BAREN professzor, a Társaság főtitkára, az UNESCO képviselőjében C. H. OLLAT, a FAO képviselőjében L. KADRY, DR. SZABOLCS ISTVÁN a Szikes Albizottság elnöke, G. P. PETROSZJAN az Örmény Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézet igazgatója.

A szimpóziumon az előadások és szakmai kirándulások váltották egymást, így a rövid idő ellenére maximálisan ki lehetett használni az időt arra, hogy a résztvevők kicseréljék gondolataikat a szóbanforgó problémákról.

A tanácskozáson 80 előadás hangzott el, köztük négy összefoglaló előadás, amelyet V. A. KOVDA „A szódás szikesedés néhány problémája”, SZABOLCS I. „A nátriumkarbonát hatása a talajképződési folyamatokra és talajtulajdonságokra”, C. A. BOWER „A szódás talajok keletkezése sajátosságai és javítása”, G. P. PETROSZJAN „A szódás szikes talajok az Ararát síkságon és ezek javítása”, címmel tartottak.

A szikes talajok genézisével, osztályozásával és földrajzi elhelyezkedésével foglalkozó előadások ismertették a világ különböző részein előforduló szikes talajokat.

Nemcsak a nátriumsók hatására kialakult szikeseket, hanem azokat is, ahol a kalcium és magnéziumsók hatottak a talajképződési folyamatokra. Az előadások tükrözték, hogy a szikes talajok genézise és földrajzi elterjedésének vizsgálata világszerte csaknem azonos elvek szerint történik.

Ezt tükrözték: A. ZAVALETA „Sós és szikes talajok kérdései Peruban”, J. H. DURAND „A Szenegál deltájának sós talajai”, N. I. BAZILIEVICS „A talajok osztályozása kémiai sajátosságaik és a szikesedési fok alapján”, P. BLASKOVIC „A maritim sós talajok osztályozása Jugoszláviában” címmel elhangzott előadásai.

Az előadások másik csoportja a szikes talajok kémiai, fizikai, fizikokémiai és biológiai sajátosságainak vizsgálatára szolgáló módszerek ismertetése volt. Kitént, hogy a szikes talajok vizsgálatában mindinkább tért hódítanak a korszerű fizikai, kémiai módszerek, ezen belül az izotópindikációs módszerek, egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg a szikes talajok mikroásványtani összetételének vizsgálatával kapcsolatban is.

Az előadások között meg kell említeni M. GILBERT „A nátrium és mangán ionok között végbemenő kicserélődési reakció termodinamikája és a pH hatása az ioncserélődési folyamatokra”, A. MULLER „Sós talajok perkolációs vizsgálata laboratóriumban”, és DARAB KATALIN „Izotópindikációs módszerek a szikes talajok ioncserélődési folyamatok tanulmányozásában” című előadását.

A legtöbb előadás a szódás szikes talajok javításának és hasznosításának módszereivel foglalkozott. Érdeklődést váltottak ki A. M. MOZSEJKO, L. RAJKOV, P. JANITZKY és BOCSKAI JÓZSEF előadásai, amelyek hangsúlyozták, hogy a szikes talajok javítása olyan komplex intézkedés, amely magában foglalja egyrészt a terület vízrendezését, másrészt kémiai javítóanyagok alkalmazását. A kémiai javítóanyagok milyenségét tekintve világszerte egyre nagyobb az érdeklődés a savasan ható vagy

savanyúan hidrolizáló javítóanyagok alkalmazása iránt.

Szemléltetően bizonyította ezt a vendéglátó Örmény Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézet, amelynek a szikjavítási telepén tettek látogatást a szimpózium résztvevői.

Az Ararát síkság jellemző szódás szikes talajain nemcsak kísérleti stádiumban, hanem a kivitelezés összes fázisában láthatuk a kónsavval való szikjavítás gyakorlatát, beleértve az előkészítő talajmunkákat, a mélylazítást, a savhígítást és az árasztást is.

Megelégedéssel tapasztalhattuk e javítási módszer eredményét is a különböző mezőgazdasági kultúrákra. Különösen tett szert a szőlőültetvények alatt bemutatott talajprofil, amely a gyökeres talajjavítás eredményeképpen úgyszólván teljesen elvesztette szikes jellegét, oldható sókészlete minimálisra csökkent.

Egy másik kirándulás alkalmával Örményország egyéb talajtípusaival is megismerkedtünk, pl. a hegyvidéken kialakult csernozjom talajokkal, amelyeken gabona-termesztés és gyepgazdálkodás folyik. Gyönyörködhattunk a kirándulás során a Szevan-tó környékében is.

Alkalmunk volt meglátogatni az Örmény Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetet és megismerni a sokrétű és elmélyült tudományos munkát, amely jellemzi ezt az intézetet. Tapasztalhattuk azt is, hogy a korszerűen felszerelt laboratóriumok igen alkalmasak tömegvizsgálatok végzésére, amellyel közvetlenül segítik a köztársaság mezőgazdasági termelését.

A szimpózium idején ülést tartott a világ szikes talajtérképének összeállításával megbízott szerkesztőbizottság, amelynek elnöke ismertette a szimpózium résztvevőivel a megbeszélés eredményeit és konklúzióit.

Eszerint egységes elvek és osztályozás alapján elkészült Észak- és Délamerika, Ausztrália, India és Távol Kelet, Közel Kelet és Afrika, valamint Európa szikes talajainak térképe. Folyamatban van a Szovjetunió ázsiai része és Kína térképének elkészítése.

Az egyes térképek adatainak ismertetésénél felmerült annak szükségessége, hogy a szerkezettel bíró alkáli talajokat két csoportra osszák:

1. a felső szintekben (A, B₁) szódát tartalmazó

2. a felső szintekben szódát nem tartalmazó talajok csoportjára.

Szükségessé vált az is, hogy a térképeken elkülönítsék a tenger melletti sós talajokat (pl. Afrikában), a kalcium és magnéziumsós talajokat, amelyek legnagyobb

mértékben a Közel-Keleten fordulnak elő.

Tervbe vették azt is, hogy a Föld szikes talajait feltüntető talajtérkép mellett az egyes területek szikes talajairól nagyobb léptékű mintatérképeket is állítanak össze. A szikes talajok alapvető tulajdonságait tükröző morfológiai leírások és az alapvető fizikai és kémiai tulajdonságokat jellemző adatok szintén a világ szikes térképének tartozékaként jelennek meg.

A Szikes Albizottságon belül létrehozott munkacsoport, amely az európai szolonyec talajok javításával foglalkozik, szintén ülést tartott a szimpózium ideje alatt. Az ülésen részt vettek nemcsak az európai országok képviselői, hanem a más kontinensekről jelenlevő szakemberek is. Az utóbbiak részéről merült fel az igény, hogy a szikjavítással foglalkozó munkacsoport tevékenységét terjessze ki az európai kontinensen kívüli területekre is.

A munkacsoport ülésén beszámoltak az európai szolonyecok javításával kapcsolatos kiadvány anyagának összeállításáról.

A szimpózium munkája bizonyította, hogy a nemzetközi tanácskozásokon való részvétel nagymértékben hozzájárul a hazai tudományos eredmények fejlesztéséhez, korszerű színvonalon való tartásához és egyúttal lehetőséget nyújt arra is, hogy hazai eredményeinket is széles körben ismertessük.

A szikes talajok javításának területén különösen figyelemreméltónak tartjuk azokat az eredményeket, amelyeket savanyú kémhatású anyagokkal, ipari melléktermékek felhasználásával értek el. Valószínű, hogy a kémiai ipar növelésével hazánkban is mind nagyobb mennyiségben állnak rendelkezésre ezek az anyagok, ezért szükséges ezek feltárása, kísérleti kipróbálása, illetve alkalmazhatósági körülményeinek megállapítása és felhasználása. Természetesen nemcsak a melléktermékek, hanem a klasszikusnak mondható savas kémhatású szikjavító anyagok felhasználását is jobban kell szorgalmaznunk, mint eddig tettük.

Végül, de nem utolsósorban: nem hagyhatjuk említés nélkül azt a szívélyes baráti fogadtatást, amelyben a szimpózium ideje alatt vendéglátóink részesítettek bennünket. A szakmai tapasztalatok kicserélése mindig baráti, kellemes légkörben zajlott, s nem formális udvariasságként került a szimpózium határázatába a résztvevők teljes megelégedésének és köszönetének kifejezése a házigazdák iránt.

ÁBRAHÁM LAJOS

Érkezett: 1970. május 21.